

відносини на ринках НФП складаються між самостійними суб'єктами господарювання, що здійснюють професійну фінансову діяльність, наприклад, з договорів про надання НФП.

За сферами (ринками) здійснення професійної фінансової діяльності, можна виділити такі господарські правовідносини на ринках НФП: на ринку послуг з фінансового лізингу, ринку послуг з надання гарантій, на ринку страхових послуг, ринку послуг з факторингу тощо.

Отже, узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що господарські правовідносини на ринках НФП – це врегульовані господарсько-правовими нормами законодавства про ринки фінансових послуг суспільні відносини, що виникають у сфері економіки між спеціальними суб'єктами господарювання та іншими учасниками відносин на ринках НФП щодо організації та здійснення професійної фінансової діяльності [3].

#### Список використаних джерел:

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002, № 1, ст. 1.

2. Попова А.В. Система суб'єктів професійної фінансової діяльності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2016. №1 (102). С. 37-42.

3. Попова А.В. Поняття, ознаки та види господарських правовідносин на ринках небанківських фінансових послуг. *Право України*. 2019. №8. С. 181-195.

**ПОХИЛЕНКО Ірина,**

кандидат юридичних наук, доцент, доцент  
кафедри політичних наук і права Київського  
національного університету будівництва і  
архітектури

#### ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА КРИЗЬ ПРИЗМУ ДЕСЯТИЛІТЬ

У сучасному науковому житті України набуває все більшої актуальності дослідження у сфері теоретичних та практичних проблем сучасного господарського права та господарського процесуального права, проблем комерційного права Центральної та Східної Європи. Підтвердженням цього є інтерес до цієї проблематики, не лише науковців України, а й світу. Тому не випадково Міжнародна науково-практична конференція «Перші наукові читання пам'яті професора Пронської Грацієлли Василівни», відбуватиметься в стінах Київського національного

університету імені Тараса Шевченка. В цьому є певна закономірність, адже доктринальні положення розроблені Пронською Г.В. стали частиною київської школи господарського права. Починаючи з 1973 року вона працює на кафедрі цивільного та господарського права, а з вересня 1976 року – на кафедрі господарського права, протягом десяти років (1988-1998) була завідувачем кафедри господарського права, а з 1999 по 2004 роки – професором кафедри господарського права на якій я також працювала лаборантом.

Для багатьох, ім'я Грацієлли Василівни Пронської – одне з самих яскравих і авторитетних у вітчизняній науці господарського права. Глибокий і тонкий дослідник, блискучий лектор, мудрий педагог, неординарна особистість, майже 30 років її життя були нерозривно пов'язана з кафедрою господарського права Київського національного університету імені Тараса Шевченка [1, с.5]. Проте, для мене, це була людина, яка відкрила світ господарського права, заронивши зернятко знань в мою душу, конспект лекцій якої, я й досі зберігаю як найціннішу пам'ять. Саме завдяки їй, мій вогник цікавості до науки господарське право став палаючим багаттям на довгі роки та справою життя. Пам'ятаю свою першу наукову статтю «Особливості правового регулювання діяльності малих підприємств» [2], виконану під керівництвом Пронської Г.В. та опубліковану у Віснику Київського національного університету імені Тараса Шевченка, скільки я тоді доклала зусиль та почула мудрих порад наукового керівника, завдяки чому робота побачила світ. Ця тема мене настільки захопила, що згодом трансформувалась у магістерську роботу, а ще через деякий час у дисертаційне дослідження [3].

Говорячи про мале підприємництво в умовах сьогодення, то його правовому регулюванню притаманна певна періодизація, зокрема:

І період: 1990-1994 роки – початок формування державної політики підтримки малого підприємництва, прийняття Радою міністрів Української РСР Постанови від 22.09.1990 р. № 278 «Про заходи по створенню та розвитку малих підприємств». Відповідно до якої було запроваджено категорію малих підприємств, до них, зокрема, належали новостворювані та діючі підприємства: у промисловості та будівництві – з чисельністю працюючих до 200 чоловік; в інших галузях виробничої сфери – з чисельністю працюючих до 50 чоловік; у науці та науковому обслуговуванні – чисельністю працюючих до 100 чоловік; у галузях невиробничої сфери – з чисельністю працюючих до 25 чоловік; у роздрібній торгівлі – з чисельністю працюючих до 15 чоловік. Підприємства, що здійснювали декілька видів господарської діяльності (багатопрофільні), належали до малих за критеріями того виду діяльності, який займає найбільшу частку в обсязі реалізації продукції (робіт, послуг). Також цей етап знаменується прийняттям Верховною Радою України Законів «Про підприємництво» та «Про підприємства в Україні», утворенням Державного комітету УРСР з

сприяння малим підприємствам і підприємництву та схваленням Урядом Програми державної підтримки підприємництва в Україні;

II період: 1995-1997 роки – період реформування системи державної підтримки підприємництва, схвалення Кабінетом Міністрів Концепції Державної політики розвитку малого підприємництва, конституційне закріплення свободи підприємництва та затвердження Урядом Програми розвитку малого підприємництва на 1997-1998 роки;

III період: з 1998-2011 роки – визнання на рівні державної політики необхідності зменшення державного втручання у підприємницьку діяльність, введення спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, прийняття Верховною Радою України Законів «Про державну підтримку малого підприємництва» та «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», Господарського та Цивільного кодексів України;

IV період: з 2012 року і по теперішній час – Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», який детально визначив органи, що забезпечують розвиток малого і середнього підприємництва та їх повноваження, в тому числі повноваження спеціально уповноваженого органу у сфері розвитку малого і середнього підприємництва, а також інфраструктуру підтримки малого і середнього підприємництва. Закони України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та «Про засади державної регіональної політики», Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку “Україна-2020”», постанова Верховної Ради України «Про рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого та середнього бізнесу», розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження плану дій щодо імплементації кращих практик якісного та ефективного регулювання, відображених Групою Світового банку у методології «Ведення бізнесу».

Підсумовуючи викладене, слід відмітити, що сучасний стан малого підприємництва в Україні не задовольняє суспільні потреби, не дивлячись на наявність позитивних тенденцій розвитку в цій сфері за всі ці роки. Україна потребує подальшого вдосконалення не лише законодавчого регулювання правового становища суб'єктів малого підприємництва, а й суб'єктів господарського права в цілому. Хоча, дослідження теоретичних та практичних проблем сучасного стану господарського права стали помітно ґрунтовнішими, проте, сподіваюсь, що Міжнародна науково-практична конференція «Перші наукові читання пам'яті професора Пронської Грацієлли Василівни», буде потужним поштовхом до вирішення проблем сучасного стану господарського права та господарського процесуального права, проблем комерційного права Центральної та Східної Європи.



### Список використаних джерел:

1. Пронська Г.В. Вибране.-К.: Освіта України, 2013. – 696 с.
2. Похиленко І.С., Пронська Г.В. Особливості правового регулювання діяльності малих підприємств. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (юридичні науки)*. 2003. № 49. С. 43-44
3. Похиленко І. С. Організаційно-правові форми суб'єктів малого підприємництва : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2009. 18 с.

**ПРОКОПЮК Анастасія,**

*аспірантка кафедри господарського права та господарського процесу Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

### **ВИДИ КОРПОРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В АКЦІОНЕРНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ**

Для належного розуміння інституту юридичної відповідальності в корпоративних відносинах необхідно чітко визначити види корпоративної відповідальності в акціонерних правовідносинах.

Виділяють наступні основні критерії класифікації корпоративної відповідальності в акціонерних правовідносинах.

1. Залежно від учасників корпоративних правовідносин виділяють:

- відповідальність керівників та інших осіб перед юридичною особою, його учасниками і власником майна юридичної особи за заподіяння збитків;
- відповідальність юридичної особи, її учасників та інших осіб перед кредиторами за зобов'язаннями юридичної особи;
- відповідальність засновників та учасників юридичної особи (акціонерів) перед юридичною особою і перед іншими учасниками.

До перерахованих основних видів відповідальності в корпоративних відносинах Іонцев М.Г. додає відповідальність осіб, які підписали проспект емісії цінних паперів акціонерного товариства і відповідальність акціонерного товариства за шкоду, заподіяну інвестору, внаслідок включення до проспекту емісії цінних паперів недостовірної та (або) оманливої інформації [1].

Молотніков О.Є. вважає зазначений підхід звуженим і пропонує доповнити коло суб'єктів корпоративної відповідальності особами, які не здійснюють управління акціонерним товариством і не є посадовими особами, зокрема: члени реєстраційної та лічильної комісії, аудитор, особа, яка виконує або тимчасово виконує функції одноособового виконавчого органу, члени ліквідаційної комісії [2].